

О. М. Цвях,
к. е. н., доцент кафедри земельного кадастру,
Національний університет біоресурсів і природокористування України, м. Київ
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-9284-2966>

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.14.77

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗШИРЕННЯ ПЛОЩІ ЛІСОВИХ ЗЕМЕЛЬ В ЄС: МОЖЛИВІСТЬ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ В УКРАЇНСЬКУ ПРАКТИКУ

O. Tsvyakh,
PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Land Cadastre,
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv

FINANCIAL INSTRUMENTS TO STIMULATE THE EXPANSION OF FOREST LAND AREA
IN THE EU: THE POSSIBILITY OF IMPLEMENTATION IN UKRAINIAN PRACTICE

Встановлено, що звужений перелік фінансових інструментів стимулювання процесів лісовідновлення та лісорозведення в Україні не дає поштовху процесам розширеного відтворення лісових земель, що зберігає високий рівень розораності території та не дає змогу підвищити рівень лісистості до середньоєвропейського рівня, а це у свою чергу потребує запозичення передового європейського досвіду використання фінансових інструментів стимулювання процесів заліснення, щоб усунути синдром малолісності, котрий закріпився за нашою країною у континентальному масштабі. Дослідження показали, що ЄС в останні десятиліття використовує різноманітні фінансові інструменти з метою сприяння розвитку природних середовищ існування, таких як водно-болотні угіддя та ліси, які допомагають пом'якшити негативні наслідки зміни клімату шляхом збільшення масштабів та об'ємів поглинання вуглекислого газу. Виявлено, що цінними з точки зору імплементації в українську практику стимулювання розширення площі лісових земель є фінансові інструменти, котрі реалізуються в межах Європейської лісової стратегії, яка заохочує країни-члени ЄС розробляти політику та програми, що стимулюють лісовідновлення та лісорозведення в секторі фермерських господарств. Обґрунтовано, що фермерські господарства є особливо важливими гравцями в досягненні прогресу щодо цілей сталого розвитку ЄС, оскільки вони володіють більшою частиною сільськогосподарських угідь Європи, а їхні дії матимуть далекосяжні наслідки для стану природних ресурсів у середньостроковій та довгостроковій перспективі. Встановлено, що окремі країни-члени ЄС використовують схеми грантів на лісове господарство для розширення масштабів лісовідновлення і лісорозведення та сталого управління лісами, котрі забезпечують фінансову допомогу фермерським господарствам для посадки дерев та здійснення широкого спектра лісогосподарських та лісоохоронних заходів. Обґрунтовано, що для української практики стимулювання розширення площі лісових земель цінним є досвід ЄС щодо надання фінансової допомоги фермерам у рамках заходів із пом'якшення кліматичних змін, котрі передбачають надання виплат або стимулів для землевласників (компенсаційних виплат, вуглецевих кредитів або участі в схемах торгівлі викидами вуглецю), які садять дерева для поглинання вуглекислого газу.

It is established that the narrowed list of financial instruments to stimulate the processes of reforestation and afforestation in Ukraine does not give impetus to the processes of expanded reproduction of forest land. It maintains a high level of ploughing and does not allow increasing the level of forest cover to the average European level, and this, in turn, requires the adoption of advanced European experience in the use of financial instruments to stimulate afforestation in order to eliminate the syndrome of low forest cover, which has become entrenched in our country in the continental world. Research has shown that the EU has used a variety of financial instruments in recent decades to promote the development of natural habitats, such as wetlands and forests, which help mitigate the negative effects of climate change by increasing the scale and volume of carbon dioxide sequestration. It was found that financial instruments implemented under the European Forestry Strategy, which encourages EU member states to develop policies and programmes that stimulate reforestation and afforestation in the farm sector, are valuable in terms of implementation in Ukrainian practice to stimulate the expansion of forest land. It is substantiated that farms are particularly important players in achieving progress towards the EU's sustainable development goals, since they own most of Europe's agricultural land, and their actions will have far-reaching consequences for the state of natural resources in the medium and long term. It is established that some EU member states use forestry grant schemes to expand the scale of reforestation and afforestation and sustainable forest management, which provide financial assistance to farms for planting trees and implementing a wide range of forestry and forest protection measures. It is substantiated that for the Ukrainian practice of stimulating the expansion of forest land area, the EU experience of providing financial assistance to farmers as part of climate change mitigation measures, which involve providing payments or incentives to landowners (compensation payments, carbon credits or participation in carbon trading schemes) who plant trees to absorb carbon dioxide, is valuable.

Ключові слова: фінансові інструменти, лісові землі, фермерські господарства, гранти, субсидії, екосистемні послуги.

Key words: financial instruments, forest land, farms, grants, subsidies, ecosystem services.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Схвалення Нової кліматичної угоди та реалізація Глобальних цілей сталого розвитку вимагають реалізації комплексу заходів стосовно нарощення природно-ресурсного потенціалу для продукування кисню та поглинання вуглецю. Однією з основних складових реалізації такого комплексу заходів виступає розширення площі лісових земель, щоб стабілізувати структуру земельного фонду та створити умови для збереження та примноження біорізноманіття. Водночас Україна залишається однією з найменш заліснених країн Європи, що пов'язано як з об'єктивними природно-ресурсними та природно-кліматичними умовами лісовідтворення, так і з відсутністю комплексу фінансових інструментів, котрі б стимулювали процеси лісовідновлення та лісорозведення на малопродуктивних землях і неугіддях. Надмірно уніфікований перелік фінансових інструментів стимулювання процесів лісовідновлення не дає поштовху процесам розширеного відтворення лісових земель, що зберігає високий рівень розораності території та не дає змогу підвищити рівень лісистості до середньоєв-

ропейського рівня. З огляду на це виникає гостра необхідність у запозиченні передового європейського досвіду використання фінансових інструментів стимулювання процесів заліснення, щоб усунути синдром малолісності, котрий закріпився за Україною у континентальному масштабі.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У працях вітчизняних вчених в останні роки активізувалися дослідження, які стосуються використання фінансових інструментів стимулювання раціоналізації використання природних ресурсів. Теоретико-методологічні засади фінансового стимулювання раціоналізації природокористування отримали ґрунтовний розгляд у працях В. Голяна, Б. Данилишина, М. Хвесика [1], Н. Мединської [3] та О. Сакаль [5]. Підвищенням рівнем резонансності відзначаються підходи українських вчених, котрі стосуються застосування фінансових інструментів стимулювання нарощення лісоресурсного потенціалу. Зокрема, А. Карпук, Ю. Марчук та Ю. Несторук розкривають зміст фінансово-економічного стимулювання нарощення потенціалу біорізноманіття лісів [2]. І. Опенько та Т. Євсюков обґрунтовують доцільність стимулю-

вання процесів розширення площі полезахисних лісових насаджень [4]. Водночас залишаються недостатньо опрацьованими авторські підходи стосовно формування спектра фінансових інструментів стимулювання розширення площі лісових земель через активізацію процесів лісовідновлення та лісорозведення на основі імплементації кращих іноземних практик.

ЦІЛІ СТАТТІ

Метою статті є аналіз існуючого європейського досвіду застосування фінансових інструментів стимулювання процесів розширення площі лісових земель в контексті його імплементації у вітчизняну практику лісовідновлення та лісовідтворення.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Підвищення вимог щодо мінімізації негативного впливу на кліматичні зміни вимагає створення додаткових площ лісів, що потребує реконструкції існуючого інструментарію використання фінансових інструментів стимулювання процесів лісовідновлення. Особливо цінним в даній царині є досвід країн Європейського Союзу, де протягом десятиліть вдалося закласти стимули для фермерів щодо перетворення окремих сільськогосподарських угідь у лісові землі.

У 2020 році в Європейському Союзі (ЄС) було приблизно 9,1 млн ферм. Разом вони використовували 1,55 млн км² земель, що становило майже дві п'ятих (37,8%) загальної території ЄС. Такий територіальний зріз підкреслює важливий вплив, який сільське господарство може мати на природне середовище, природні ресурси та дику природу. Тому й не дивно, що інституційні органи управління в ЄС та в окремих країнах заохочують фермерів керувати сільською місцевістю як суспільним благом, щоб все суспільство могло отримати вигоду.

Поряд з важливою природо-відтворюючою та природоохоронною діяльністю фермерські господарства в ЄС виконують важливу роль у забезпеченні населення безпечними та доступними продуктами харчування. Виробництво якісної сільськогосподарської продукції є основною частиною регіональної та культурної ідентичності ЄС. Це, принаймні частково, пов'язано з різноманітністю природного середовища, клімату та методів ведення сільського господарства, які впливають на формування широкого спектра видів сільськогосподарської продукції [7].

З огляду на сказане, не видається дивним те, що близько половини площі Європейського Союзу займають сільськогосподарські землі. Фермерські господарства діють як менеджери сільської місцевості: вони формують ландшафти і своєю працею забезпечують суспільні блага, що є корисними для місцевого населення. Проте благополуччя фермерських господарств також залежить від природних ресурсів. Більше того, на ефективність сільськогосподарської діяльності впливають кліматичні явища, стан навколишнього середовища, біорізноманіття та якість природних водних джерел.

Інституціоналізація екосхем виступає одним із нових елементів Спільної сільськогосподарської політики (CAP) у 2023—27 роках. Саме екосхеми підтримують

фермерські господарства у впровадженні практик, які мінімізують негативний вплив сільського господарства на навколишнє середовище та клімат і допомагають їм розвиватися в руслі більш стійких моделей землеробства. Інститут екосхем зорієнтований на сприяння тим фермерським господарствам, які використовують методи ведення сільського господарства в контексті дотримання екологічних і кліматичних цілей ЄС. Через екосхеми ЄС винагороджує фермерів за збереження природних ресурсів і надання суспільних благ, які є екосистемними послугами для населення і не завжди відображаються при формуванні ринкових цін на продукцію сільськогосподарського виробництва та її переробки.

Застосування такого нового механізму зосереджується на спільному переліку сфер дій, визначених на рівні ЄС (на наднаціональному рівні). Він може використовуватися для підтримки таких практик як органічне землеробство, агроекологічні практики, точне землеробство, агролісівництво або вуглецеве землеробство, а також покращення умов утримання та годівлі тварин. Якраз фінансування екосхем і стане основним каталізатором розвитку перерахованих видів екологічно орієнтованого сільського господарства.

Щоб підтримати застосування інституту екосхем з відповідним набором джерел фінансового забезпечення, сільськогосподарська практика фермерських господарств в країнах ЄС повинна: охоплювати діяльність, пов'язану з кліматом, навколишнім середовищем, добробутом тварин і антимікробною стійкістю; враховувати потреби і пріоритети, визначені на національному / регіональному рівнях в стратегічних планах CAP; сприяти досягненню цілей Зеленої угоди ЄС [6].

Саме найбільш високорозвинені європейські країни виступають локомотивами досягнення цілей Зеленої угоди ЄС. Угода спрямована на декарбонізацію економіки, але і на одночасне збільшення кількості робочих місць, покращення показників охорони здоров'я та підвищення ефективності захисту навколишнього природного середовища. Для досягнення цих цілей дана угода просуває законодавство щодо нарощення потенціалу відновлюваних джерел енергії, формування стійких транспортних систем і стандартів зеленого будівництва. Крім того, вона підтримує дослідження нових технологій, таких як зв'язування вуглецю або виробництво зеленого водню, що у підсумку допоможе пом'якшити деякі поточні екологічні проблеми.

Більше того, саме фермерські господарства є особливо важливими гравцями в досягненні прогресу щодо цілей сталого розвитку ЄС, оскільки вони володіють більшою частиною сільськогосподарських угідь Європи, а їхні дії матимуть далекосяжні наслідки для стану природних ресурсів у середньостроковій та довгостроковій перспективі.

Це включає в себе: 1) зменшення викидів шкідливих речовин, які містяться у добривах та пестицидах; 2) збереження екологічної стійкості природних водних джерел за допомогою вдосконалення практики зрошення; 3) суворе дотримання науково обґрунтованих сівозмін; 4) підвищення вмісту органічних речовин у ґрунтах; 5) відновлення водно-болотних угідь; 6) суттєве збільшення площі лісовідновлення та лісорозведення; 7) відповідальне поводження з худобою; 8) заохо-

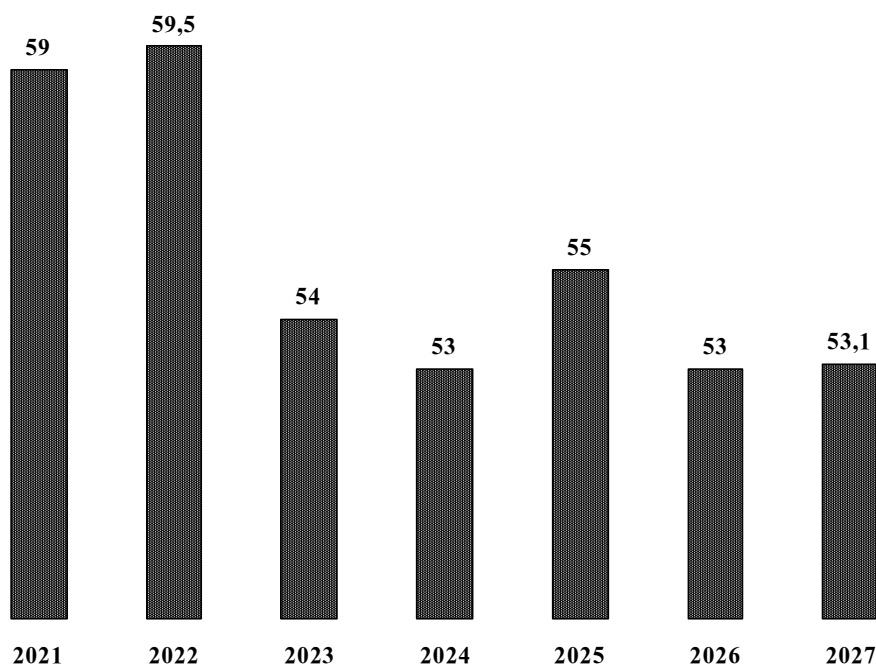


Рис. 1. Фінансування спільної аграрної політики ЄС у 2021–2027 роках, яка передбачає висадку дерев, млрд євро

Джерело: European Commission.

чення до розширеного відтворення біорізноманіття на пасовищах тощо.

Особливого резонансу в останні роки набуває проблема модернізації зеленої інфраструктури. ЄС в останні десятиліття використовує різноманітні інструменти з метою сприяння розвитку природних середовищ існування, таких як водно-болотні угіддя та ліси, які допомагають пом'якшити негативні наслідки зміни клімату шляхом збільшення масштабів та об'ємів поглинання вуглекислого газу. Крім того, комплекс інституційно закріплених фінансових інструментів спрямований на збереження та примноження біорізноманіття шляхом захисту видів, які знаходяться під загрозою зникнення, і сприяння створенню коридорів дикої природи між природоохоронними територіями. Щоб виконати екологічні зобов'язання Зеленої угоди ЄС, фермерські господарства повинні запровадити стратегії зміни принципів, методів та технологій землекористування. Ці стратегії передбачають поєднання методів та технологій збереження природно-ресурсного потенціалу, спрямованих на зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та покращення його стійкості.

При нинішній інституційній архітектоніці регулювання природоохоронної діяльності в ЄС особливого значення набуває використання фінансових інструментів стимулювання розвитку агролісівництва. В основі формування сучасних систем агролісівництва лежить твердження про те, що агролісівництво є інтегрованим підходом, який забезпечує поєднання корисності дерев з сільськогосподарськими культурами чи худобою у взаємовигідний спосіб. Це також допомагає сформувати більш різноманітну, продуктивну та стійку сільськогосподарську систему.

Також одним з пріоритетів розбудови зеленої інфраструктури виступає формування середовищ існування для місцевих видів флори та фауни, таких як жи-

воплоти та луки з дикими квітами, що може суттєво прискорити процеси збереження та примноження біорізноманіття та забезпечити додаткові джерела їжі для запилювачів. Водночас має відбуватися фінансове стимулювання процесів суворого дотримання науково обґрунтованих сівозмін. Сівозміна є одним із найдавніших методів землеробства, яка передбачає вирощування різних видів культур послідовно протягом тривалого часу, що може призвести до покращення родючості ґрунту та боротьби зі шкідниками і одночасно зменшити залежність від використання хімічних засобів.

В контексті формування сучасних стійких систем забезпечення населення продовольством важливого значення набуває диверсифікація методів та інструментів фінансового заохочення розширення масштабів органічного виробництва. Органічне сільське господарство — це комплексний підхід, який зосереджується на підтримці здорових ґрунтів шляхом скорочення обробітку ґрунту, компостування та інших природних методів без використання синтетичних добрив чи пестицидів. Це також заохочує до більшої різноманітності сортів рослин, що вирощуються, і порід тварин, що підвищує довгострокову стійкість до впливу зміни клімату [8].

Для цього наразі доступний широкий спектр європейських грантів і субсидій для підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської діяльності, підвищення продуктивності та ефективності, сприяння сталому сільському господарству та підтримці розвитку сільських районів. Ці гранти працюють як фінансові механізми Спільної аграрної політики (CAP), основного інструменту ЄС для підтримки аграрного сектору. Загалом асигнування CAP на період 2021-2027 років становлять 386,6 млрд євро, виходячи з початкового бюджету ЄС на цей період і пізнішої ін'єкції в рамках Next Generation EU, інструменту, прийнятого в 2020 році для відновлення після кризи COVID-19. Ця сума розпо-

діляється між двома напрямками CAP: Європейським фондом сільськогосподарських гарантій (EAGF) і Європейським сільськогосподарським фондом розвитку сільських районів (EAFRD) [9].

Прикметними рисами відзначається використання фінансових інструментів стимулювання фермерів до розширення масштабів лісовідновлення та лісорозведення (рис. 1). Поточні тенденції вказують на те, що у 2030 році в ЄС буде приблизно на 3 млрд дерев більше, як у 2020 році. Подальшою метою є збільшення даного показника ще на 3 млрд дерев [10].

Європейський Союз пропонує фінансову підтримку фермерським господарствам для висадки нових дерев через різні ініціативи в рамках Спільної аграрної політики (CAP). Ключовими напрямками при цьому виступають:

1. Екосхеми, які передбачається запровадити відповідно до нової CAP у 2023—27 роках. Екосхеми є добровільними програмами, які впроваджуються окремими державами-членами ЄС. Фермерські господарства можуть отримувати виплати за впровадження екологічно чистих практик, зокрема лісовідновлення та лісорозведення (посадка нових дерев) та агролісомеліорація (інтеграція лісових культур в агроландшафти). Це може включати посадку дерев, створення прибережних буферів, створення середовищ існування диких тварин та інші заходи, спрямовані на покращення якості надання біогеоценозами екосистемних послуг. Конкретні деталі екосхем, включаючи критерії прийнятності, ставки оплати та типи підтримуваної діяльності можуть суттєво відрізнятися між державами-членами.

2. Програми розвитку села. Вони спільно фінансуються ЄС та державами-членами. Ці програми підтримують розвиток сільської місцевості, включаючи заходи, пов'язані з лісовим господарством та захистом навколишнього середовища. Деякі програми можуть пропонувати фінансову допомогу для проектів з лісовідновлення та лісорозведення, як-от покриття витрат на саджанці, посадку та обслуговування. Право на участь у цих програмах залежить від різних факторів, включаючи розмір і тип сільськогосподарської діяльності, розташування землі та конкретні аспекти програм.

3. Європейська лісова стратегія. Ця стратегія спрямована на збільшення лісистості в ЄС і вдосконалення практики управління лісами. Саме ця стратегія заохочує країни-члени розробляти політику та програми, які стимулюють лісовідновлення та лісорозведення в секторі фермерських господарств.

4. Ініціативи національних та регіональних органів влади. Окрім ініціатив на рівні ЄС, багато окремих країн та регіонів ЄС мають власні програми, що пропонують фінансову підтримку для проектів з лісовідновлення та лісорозведення.

5. Схеми грантів на лісове господарство. Деякі країни-члени ЄС керують схемами грантів на лісове господарство для розширення масштабів лісовідновлення і лісорозведення та сталого управління лісами. Ці схеми можуть пропонувати фінансову допомогу для посадки дерев, обслуговування та відповідних витрат, таких як боротьба з бур'янами та покращення середовища проживання.

6. Платежі за поглинання вуглецю. У рамках заходів із пом'якшення кліматичних змін ЄС може надавати виплати або стимули для землевласників, які садять дерева для поглинання вуглекислого газу. Це може мати форму компенсаційних виплат, вуглецевих кредитів або участі в схемах торгівлі викидами вуглецю.

7. Платежі за екосистемні послуги (PES). У певних регіонах фермери та землевласники можуть отримувати платежі за надання екосистемних послуг через посадку дерев і управління лісами. Ці виплати могли б компенсувати екологічні переваги, які надають ліси, такі як збереження біорізноманіття, регулювання водного режиму і захист ґрунтів.

8. Субсидії для агролісівництва. Технології агролісівництва, які об'єднують дерева з сільськогосподарськими культурами або сільськогосподарськими тваринами, можуть мати право на фінансову підтримку через схеми CAP або інші програми сільськогосподарських субсидій. Агролісівництво може сприяти родючості ґрунту, біорізноманіттю та стійкості до кліматичних змін, водночас забезпечуючи додаткові джерела доходів для фермерів.

Ці механізми підтримки спрямовані на стимулювання практики сталого землекористування, підвищення якості навколишнього середовища та сприяння довгостроковій життєздатності сільських громад. Критерії прийнятності, доступність фінансування та процедури подання заявок на ці програми можуть відрізнятися в країнах-членах ЄС, тому фермери та землевласники повинні проконсультуватися з відповідними сільськогосподарськими або лісовими органами для отримання конкретних деталей та допомоги.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Однією з прикметних рис регулювання природо-експлуатаційної та природоохоронної діяльності в ЄС є формування комплексу фінансових інструментів, спрямованих на стимулювання фермерських господарств щодо збільшення площі лісових земель за рахунок нарощення масштабів лісовідновлення та лісорозведення. Передовий європейський досвід фінансового стимулювання процесів лісовідновлення та лісорозведення має бути імплементований в українську практику фінансово-економічного регулювання лісогосподарювання, щоб забезпечити подолання синдрому країни з низьким рівнем лісистості. Це також необхідно для прискорення темпів збереження та примноження біорізноманіття лісів і виконання міжнародних зобов'язань в межах ключових глобальних природоохоронних конвенцій, зокрема Нової кліматичної угоди. Доцільно максимальною мірою використати апробовані в ЄС фінансові інструменти підтримки фермерів щодо збільшення площі лісовідновлення та лісорозведення. Такими інструментами виступають: 1) інструменти фінансування в межах програм застосування інституту екосхем; 2) інструменти фінансового забезпечення в межах програм розвитку села; 3) інструменти Європейської лісової стратегії; 4) інструменти фінансової підтримки в межах ініціатив національних та регіональних органів влади країн-членів ЄС; 5) гранти на лісове господарство; 6) інструменти фінансування лісовідновлення та лісорозведення на

основі коштів фондів, сформованих за рахунок платежів за поглинання вуглецю та платежів за екосистемні послуги лісів; 7) субсидії для агролісівництва.

Література:

1. Данилишин Б.М., Хвесик М.А., Голян В.А. Економіка природокористування. Підручник. Київ. "Кондор", 2009. 465 с.
2. Карпук А.І., Марчук Ю.М., Несторіак Ю.Ю. Фінансово-економічне регулювання нарощення потенціалу біорізноманіття лісів: перспективи імплементації передового іноземного досвіду. Агросвіт. 2020. № 4. С. 35—43.
3. Медінська Н.В. Економічний механізм природокористування в умовах децентралізації: сутнісна характеристика, типи, ієрархія. Економіка та держава. 2022. № 2. С. 97—102.
4. Опенько І.А., Євсюков Т.О. Землі під полезахисними лісовими насадженнями: сучасний стан, проблеми, шляхи вирішення. Збалансоване природокористування. 2014. № 1. С. 125—131.
5. Сакаль О.В. Інструменти фінансово-економічного регулювання природокористування в умовах поглиблення інституціональних трансформацій. Економіка і суспільство. 2017. Випуск 13. С. 930—937.
6. Agriculture and rural development. European Commission. 2023. [Електронний ресурс]. URL: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/eco-schemes_en#:~:text=Eco%2Dschemes%20support%20farmers%20who,not%20reflected%20in%20market%20prices
7. Agriculture statistics at regional level. Eurostat. 2020. [Електронний ресурс]. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Agriculture_statistics_at_regional_level&oldid=627764
8. How can farmers deliver on EU Green Deal environmental commitments? Open Access Government. 2023. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.openaccessgovernment.org/how-farmers-deliver-eu-green-deal-environmental-commitments/156948/>
9. Marcos M. A variety of funding opportunities for the agricultural sector in the EU. FIGroup. 2023. [Електронний ресурс]. URL: <https://grants.fi-group.com/variety-funding-opportunities-agricultural-sector-eu/>
10. The 3 Billion Tree Planting Pledge For 2030. European commission. 2021. [Електронний ресурс]. URL: <https://europanel.org/wp-content/uploads/2021/07/COM2021572-new-EU-Forest-Strategy-for-2030-Roadmap-3-Billion-Tree-Planting.pdf>

References:

1. Danylyshyn, B.M. Khvesyk, M.A. and Holian, V.A. (2009), *Ekonomika pryrodokorystuvannia* [Economics of nature use], Kondor, Kyiv, Ukraine.
2. Karpuk, A. Marchuk, Yu. and Nestoriak, Iu. (2020), "Financial and economic regulation of forest biodiversity capacity building: prospects for implementing best foreign practices", *Agrosvit*, vol. 4, pp. 35—43.
3. Medynska, N. (2022), "Economic mechanism of nature management in the context of decentralization: essential characteristics, types, hierarchy", *Ekonomika ta derzhava*, vol. 2, pp. 97—102.

4. Open'ko, I.A. and Yevsiukov, T.O. (2014), "Lands under field protection forest plantations: current state, problems, solutions", *Zbalansovane pryrodokorystuvannia*, vol. 1, pp. 125—131.

5. Sakal', O.V. (2017), "Instruments of financial and economic regulation of nature use in conditions of deepening institutional transformations", *Ekonomika i suspil'stvo*, vol. 13, pp. 930—937.

6. European Commission. (2023), "Agriculture and rural development", available at: https://agriculture.ec.europa.eu/common-agricultural-policy/income-support/eco-schemes_en#:~:text=Eco%2Dschemes%20support%20farmers%20who,not%20reflected%20in%20market%20prices (Accessed 25 June 2024).

7. Eurostat. (2020), "Agriculture statistics at regional level", available at: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Agriculture_statistics_at_regional_level&oldid=627764 (Accessed 25 June 2024).

8. Open Access Government. (2023), "How can farmers deliver on EU Green Deal environmental commitments?", available at: <https://www.openaccessgovernment.org/how-farmers-deliver-eu-green-deal-environmental-commitments/156948/> (Accessed 25 June 2024).

9. Marcos, M. (2023), "A variety of funding opportunities for the agricultural sector in the EU", FIGroup, available at: <https://grants.fi-group.com/variety-funding-opportunities-agricultural-sector-eu/> (Accessed 25 June 2024).

10. European commission. (2021), "The 3 Billion Tree Planting Pledge For 2030", available at: <https://europanel.org/wp-content/uploads/2021/07/COM2021572-new-EU-Forest-Strategy-for-2030-Roadmap-3-Billion-Tree-Planting.pdf> (Accessed 25 June 2024).

Стаття надійшла до редакції 04.07.2024 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

**Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б»)
Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292**

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663